

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на desebg.com представям сборника на Комисията по досиетата **„Държавна сигурност – административни, принудителни и наказателни мерки”**. Той излезе под №17 от поредицата „Из архивите на ДС” през 2014 г. и е посветен на една от най-болезнените теми – репресивните мерки, които са използвани и прилагани от бившата Държавна сигурност в периода 9 септември 1944 г. – 10 ноември 1989 г. Мерки, които са засегнали хиляди хора и семейства в България.

„Темата за репресивните мерки, прилагани от „народната власт”, е разработена в много мемоарни издания. Историческите изследвания обаче са сравнително малко. С публикуването на документите, включени в настоящия сборник, повечето непознати за изследователите, правим опит да проследим механизмите на осъществяването физическо и морално насилие спрямо инакомислещите хора в годините на социалистическа България”, е посочено в предговора към фототипното издание.

В него е отбелязано, че преследването на опонентите се изразява най-общо в две насоки – съдебна и извънсъдебна. Подвеждането под наказателна отговорност на лица, характеризирани като „политически престъпници” и вкарването им в затвора с осъдителна присъда е санкционирано от правораздавателната система, която по времето на тоталитаризма не е независима, а поставена под контрола на управляващата върхушка на БКП.

Извънсъдебните мерки, които са използвани при комунистическия режим, са въдворяването на нова местожителство (изселване) или в лагер и трудова мобилизация.

Репресивните мерки на „народната власт“, прилагани от ДС

Написано от Христо Христов
Неделя, 15 Март 2015 13:55

Именно на извънсъдебните форми на репресия на комунистическото управление са посветени документите в сборника. Въдворяването и трудово-възпитателни общежития (ТВО) се прилага активно в периода 1945-1962 г. През 1962 г. след скандал, свързан с убийствата в лагера „Слънчев бряг“ край Ловеч, Политбюро на ЦК на БКП тихомълком разформирова „Трудовата група – Ловеч“, както формално е воден в документите лагерът край Ловеч.

През следващите години обаче формата на въдворяване е запазена и прилагана в по-смекчен вариант под формата на принудително заселване на ново местожителство и месторабота в Държавна земеделско стопанство „Белене“. А през 1985 г. по време на „възродителния процес“ на отдел „Затвори“ е възложено наблюдението и контрола на принудително изселени на остров Персин до гр. Белене български турци, съпротивлявали се срещу насилственото преименуване.

Изследването като принудителна наказателна мярка започва от 1948 г. и се прилага до краха на комунистическата система през 1989 г.

Отделно от това затворите при комунизма са на подчинение на МВР и под надзора на Министерството на правосъдието. Подбраните в сборника документи открояват най-важните задачи на Държавна сигурност в местата за лишаване от свобода, сред които основното е провеждането на агентурно-оперативна, профилактична и „възпитателна“ дейност. За илюстрация в сборника е публикувана част от затворническото досие на политически затворник, превърнал се във враг, заради отказа да смени името си (публикуването на тези документи е с изричното съгласие на човека, за който се отнасят).

За съставянето на документалния сборник Комисията по досиетата е изследвала над 250 архивни единици от различни архивни фондове, сред които Секретариат на МВР, служба „Въдворяване и изселване“, Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия, колекциите архивни документи „Трудово-възпитателни общежития“ и „Изселване“, Централна информационно-аналитична служба.

В сборника са включени общо 128 документи, публикувани фототипно. В разширения дигитален вариант на изданието са включени 272 документи. Идеята за издаването на сборника е предложена от зам.-председателя на Комисията по досиетата Айруш Хаджи, а съставянето му е дело на дирекция „Изследване на архивите и публична дейност“ на

Репресивните мерки на „народната власт“, прилагани от ДС

Написано от Христо Христов
Неделя, 15 Март 2015 13:55

Комисията по досиетата.

Документалният сборник се разпространява безплатно от Комисията по досиетата и може да бъде намерен в централата ѝ на ул. „Врабча“ 1 в София или електронните му варианти (оригинален и разширен) могат да бъдат изтеглени от сайта на Комисията (<http://www.comdos.bg/>).

„Държавна сигурност – административни, принудителни и наказателни мерки“, издание на Комисията по досиетата, 2014 г., 520 страници.